

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง และถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสมดุลต่อระบบนิเวศวิทยาของโลกให้สามารถดำรงอยู่ได้ โดยสัตว์เป็นองค์ประกอบสำคัญของห่วงโซ่อาหารในฐานะเป็นผู้บริโภค ที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนหรือการเคลื่อนย้ายของสารอาหารจากพืชไปสู่สิ่งมีชีวิตชนิดอื่นเป็นทอดๆ เกิดเป็นวัฏจักรในระบบนิเวศ สัตว์จึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในลักษณะของการพึ่งพาหรือส่งผลต่อกันในหลายรูปแบบ มนุษย์เองก็มีความสัมพันธ์กับสัตว์เช่นเดียวกัน โดยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์นั้นมีมาตั้งแต่อดีตกาลนับแต่มนุษย์และสัตว์ได้กำเนิดมาในโลก¹

การทารุณสัตว์แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของสังคมและศีลธรรมในสังคม ความขาดคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม อีกทั้ง ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ กล่าวคือนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งทรัพยากรของประเทศที่ต้องตกเป็นเหยื่อ นั่นคือสัตว์ที่ถูกทารุณ ตลอดจนงบประมาณในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำทารุณสัตว์ เช่น ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสัตว์ที่ถูกทารุณ²

ในต่างประเทศมีการศึกษาและรวบรวมสถิติที่เกี่ยวกับการทารุณสัตว์มานาน และพบว่าการออกกฎหมายเพื่อป้องกันการทารุณสัตว์นั้นในอีกนัยยะหนึ่งคือการ “ป้องกันปัญหาสังคม” อีกมากมายที่อาจตามมา จากการศึกษาเมืองชั้นนำทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการทารุณสัตว์เสี่ยงเป็น 1 ใน 4 ตัวชี้วัด ที่นำมาสู่ “ความรุนแรงในครอบครัว” ไม่ว่าจะเป็นการกระทำรุนแรงในครอบครัวหรือการทารุณเด็ก นอกจากนี้การทารุณสัตว์ในรูปแบบของการปล่อยปละละเลยก็เป็นตัวบ่งชี้ถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการไม่ดูแลปัญหาสภาพจิตใจ หรือปัญหา

¹ชันวรัตน์ โรจนโรวรรณ. (2551). *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการทารุณสัตว์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 1.

²สุมนทิพย์.คอม. (2559). *เอกสารประกอบคำบรรยาย “อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา”*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.polsci.chula.ac.th/sumonthip/>. [2559, 2 กรกฎาคม].

ยาเสพติดโดยผู้ที่บปกรองหรือละเลยการดูแลสัตว์เลี้ยงมักมีแนวโน้มว่าจะละเลยต่อการดูแลสมาชิกในครอบครัวด้วยเช่นกัน และสำนักงานสอบสวนกลางแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ “เอฟบีไอ” (Federal Bureau of Investigation-FBI) เชื่อว่าการให้ความสำคัญและการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมสัตว์จะช่วยลดจำนวนอาชญากรได้ส่วนหนึ่ง โดยในบ้านที่มีปัญหาการทารุณสัตว์มักจะมีปัญหาอื่นๆตามมาด้วยเสมอ การออกกฎหมายคุ้มครองสัตว์จึงเชื่อมโยงไปยังการกระทำผิดอีกมากมายหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงต่อชีวิตคนและทรัพย์สิน การใช้ยาเสพติด หรือพฤติกรรมที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย เป็นต้น³

การกระทำทารุณต่อสัตว์จำนวนมากย่อมมีความรุนแรงและส่งผลเสียหายมากกว่าการกระทำทารุณสัตว์จำนวนน้อย เช่น ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ทำให้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ทำให้สัตว์อื่นๆ พลอยสูญพันธุ์ไปด้วยในที่สุด ก่อให้เกิดการสูญเสียระบบนิเวศวิทยาของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ต้นน้ำลำธาร แหล่งอาหารและความแปรปรวนของสภาพอากาศ ก่อนหน้านี้ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณสัตว์โดยตรง มีเพียงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 381 และมาตรา 382⁴ ซึ่งยังไม่มีความชัดเจนและมีโทษที่น้อย จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทารุณสัตว์ได้ และแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 แล้ว แต่พระราชบัญญัตินี้ยังมีข้อบกพร่องบางประการ จึงยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการคุ้มครองสัตว์จำนวนมากจากการกระทำทารุณกรรมได้ จึงเห็นควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายในเรื่องอัตราโทษ ค่าใช้จ่าย และสัตว์ของกลางให้เหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ มีกรอบในการปฏิบัติเป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล เพื่อให้สัตว์ได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสมตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์ในต่างประเทศและในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสอดคล้องและเหมาะสมของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทย

³Khunprajub 'S Blog. (2558). “พ.ร.บ. คุ้มครองสัตว์” เพื่อสัตว์...เพื่อคน...เพื่อใคร. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.khunprajub.com/>. [2559, 1 กรกฎาคม].

⁴ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 381 และมาตรา 382.

3. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทย รวมถึงเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การกำหนดอัตราโทษหนักเบาตามจำนวนสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำทารุณกรรม การกำหนดให้ผู้กระทำทารุณกรรมสัตว์ต้องชดเชยค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดูแลรักษาสัตว์ที่ถูกทารุณ และการกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งริบสัตว์ของกลางหรือมีคำสั่งเพื่อดำเนินการกับสัตว์อย่างหนึ่งอย่างใด ตามความเหมาะสมก่อนที่จะมีคำตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิด จะสามารถแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สัตว์ได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสมตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงแนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมาย เพื่อจัดการปัญหาการกระทำทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทย โดยจะศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์ และมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันการกระทำทารุณกรรมสัตว์ในต่างประเทศเปรียบเทียบกับประเทศไทย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์ ทั้งที่เป็นข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย วารสาร บทความต่างๆ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาการกระทำทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์ในต่างประเทศและในประเทศไทย
2. ทราบถึงความสอดคล้องและเหมาะสมของมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทย

3. ทราบถึงแนวทางการปรับปรุงและพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำ
ทารุณกรรมสัตว์จำนวนมากในประเทศไทย รวมถึงเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสม